

N°3 SEPTEMBER 2018

# patos




ETT MAGASIN  
OM SMÅTT & STORT  
I TROLLHÄTTAN



ETT VAL  
FÖR MÄNSK-  
LIGHETEN s.14

# MARIKA VAIHINGER

En racerunner  
med världsrekord,  
på väg mot Paris.

Svenska kyrkan   
TROLLHÄTTAN



## 4

**Möjligheternas mästare**  
Marika Vaihinger springer mot Paralympics 2024



## 20

**Mitt i sorg och trauma**  
Sjukhuskyrkan på Näl lämnar ingen ensam



## 8

**Ny i stan**  
Nu för Riki den finska traditionen vidare



## 24

**Korsord och barnkruss**  
Vässa pennan, klura och vinn i höstmysen



## 10

**Demokratin enar**  
Peter och Monika ser samma orosmoln



## 26

**En biskop med patos**  
Åke Bonnier valde kyrkan framför näringslivet



## 14

**Ett tuffare klimat**  
Hur påverkar flyktingpolitiken synen på människovärde?



## 29

**En höst fylld av aktiviteter**  
Kalender fullmatad med tacos, väfflor, pyssel och körsång



## 16

**Gravguide med GPS**  
Digital karta till historia och botaniska upplevelser



## 32

**Smultronställe renoveras**  
Populära Gräsviken vid Öresjö får efterlängtdad siktlyftning

Magasinet Patos delas ut 4 gånger per år till samtliga 22 000 hushåll inom Trollhättans pastorat (Trollhättans, Lextorps och Götalundens församlingar)

ANSVARIG UTGIVARE: Maria Classon  
REDAKTÖR: Ulf Sundberg  
REDAKTION: Maria Classon, Elisabet Öman, Katharina Klingborg, Marie-Louise Svensson, Ulf Sundberg, Caroline Egenvall, Beatrice Lundvall och Roger Patriksson  
TEXT, PRODUKTION OCH FORMGIVNING: Profil Kommunikation

TRYCKERI: Cela Grafiska  
PAPPER: Omslag Galerie art silk 250 g, inlägga Galerie art matt 130 g  
DISTRIBUTION: Svensk Direktreklam  
UPPLAGA: 24 000  
POSTADRESS: Box 161, 461 24 Trollhättan

BESÖKSADRESS: Kyrkans hus, Drottninggatan 42  
TELEFON: 0520-47 29 00  
VID UTEBLIVEN TIDNING Ring 0520-42 27 00



# DIN ÄR MAKTEN

Maria Classon  
Kyrkoherde  
Trollhättans pastorat

**JAG MINNS FÖRSTA** gången jag fick rösta. Det var ett stort ögonblick och jag kommer ihåg att jag kände mig vuxen på riktigt och på ett lite allvarligt sätt. Det var en känsla av högtidlighet att tillhöra något större och betydelsefullt. Min röst, en bland många, skulle bidra till att forma framtiden för alla i Sverige.

**DET ÄR DET** som ordet demokrati betyder – folkstyre – att vi bestämmer om vårt gemensamma land tillsammans. Ibland tar vi den rättigheten för given och glömmar hur sårbar en demokrati faktiskt är. Den kräver ju att alla som har rösträtt använder den och står för sin åsikt. Om folket ligger på sofflocket i protest eller röstar blankt, blir det inte mycket till demokratiskt styre. Då lämnar vi ifrån oss makten och visar vår ovilja att delta, snarare än vår vilja att ta ansvar.

**DEN 9 SEPTEMBER** ska vi återigen ta beslut om hur vi ska gå vidare med Sverige. Då kommer nyss fyllda artonåringar tillsammans med nyanlända svenskar att aktivt uppleva ett demokratiskt val för första gången. Jag hoppas att de får minnas det med samma stolthet som jag.

**JAG HOPPAS OCKSÅ** att du använder din röst med omsorg, så att du gör mot andra, som du själv vill bli behandlad. Det förhållningssättet till livet brukar vi kalla den gyllene regeln. Det är en tanke som återfinns inom många filosofier och religioner. Första gången den är belagd är hos Konfucius, som var filosof i Kina omkring 500 år f Kr. Och livsregeln är i högsta grad fortfarande aktuell.

**DEN KRISTNA VARIANTEN** hittar du i Matteus evangeliet 7:12 i Bibeln. Där finns också många andra texter som påminner om vårt ansvar för skapelsen och för varandra. På samma sätt som Gud öser sin kärlek över oss, så ska vi också vara rädda om våra medmänniskor.

*Maria Classon*





# HON KÖR FÖR SVERIGE, FLER GULD, OCH NYA REKORD

Text: Erik Torstensson Foto: Jerry Lövberg

Under sommarhalvåret tränar Marika så ofta hon kan på Edsborgs löparbanor med sin drygt 17 kilo tunga racerunner-cykel. I tävlingarna är det ofta ganska tuffa tag och vurpor efter krokar inträffar då och då i jakten på mållinjen.

Siktet är inställt på att tävla i Paralympics i Paris 2024. Men den målmedvetna träningen är också ett sätt för racerunnern Marika Vaihinger att få kontroll över sin kropp.

– Det är hela tiden en balansgång hur hårt jag kan köra, säger den nyblivna världsmästaren, som tidigare i år också prisades på Trollhättans Idrottsgala.

**H**on har tränat kontinuerligt sedan 14-årsåldern och förutom racerunning spelar hon även kälkhockey under vintersäsongen. För att bli explosivt snabb med sin racerunner, en trehjulig cykel utan pedaler, gäller det att ha snabba muskler. Det har hon lyckats med. 2017 satte hon världsrekord på 200 meter och i somras slog hon världsrekordet även på 400 meter. I augusti representerade hon Sverige i både VM i Barcelona och EM i Berlin och tog nya ädla medaljer.

**HON TÄVLAR I R1-klassen**, en av tre tävlingsklasser för CP-skadade som inte har kraften eller balansen att bokstavligt talat stå på egna ben. Det finns också en fjärde klass för tävlande med exempelvis MS, autism, parkinson eller andra diagnoser som medför en funktionsnedsättning. Racerunnerns sits och magplatta gör att Marika och hennes medtävlare kan använda benen för att ta sig framåt. Det är en smart konstruerad form av sparkcykel, där hastigheterna snabbt drivs upp.

– Jag upptäckte racerunning på en tävling i Alingsås 2011 och blev sugen på att testa. Det var svårt första gångerna, men all träning både med racerunnern och i gymmet har gjort mig mycket starkare och gör att jag också klarar av saker som jag inte gjort tidigare. Som att kunna sitta på en vanlig stol, säger Marika, som i sin vardag är rullstolsburen.

**HON KONSTATERAR ATT** alla mår bra och blir starkare av träning.

– Racerunning passar mig och min kropp. Och just att jag ser en utveckling rent fysiskt och gör bättre och bättre resultat, är självklart inspirerande på många sätt.

Det stora målet på sikt är Paralympics 2024 i OS-staden Paris.

– Då är tanken att racerunning ska vara med på Paralympics-programmet så dit vill jag sikta. Fram till dess är det fokus på träning som gäller, säger Marika, som tillsvidare därför har lagt planerna på att bilda familj på is.

Funktionsnedsättning till följd av sin CP-skada har hon aldrig låtit bli ett hinder. Oavsett om det gäller vilka övningar hon kör på gymmet eller vilka vägval hon gör i det övriga livet. Hennes driv har genom åren också gjort henne till en uppskattad föreläsare under rubriken som bär samma titel som hennes tatuering på höger underarm; «Legitimerad CP».

**EFTER ATT SJÄLV** utforskat sina möjligheter i gymmet är hon idag personlig coach i just gymträning på Arena Älvhögsborg. Där hjälper hon funktionsnedsatta att

utforma styrketräning utifrån var och ens förutsättningar.

– Jag jobbar halvtid med det och har fått väldigt ►

elle  
Om jag går inför  
något så gör jag det  
hundra procent.



Marika Vaihinger  
5 timmar · 🌐



VM GULD 100m 🥇🥇🥇🥇🥇



Under VM i Barcelona visade Marika återigen prov på sin målmedvetenhet och vinnarskalle och vann guld för Sverige!

positiv respons från dem jag träffat. Genom mina egna erfarenheter kan jag ge tips och råd på ett annat sätt än en instruktör som inte är funktionsnedsatt. Viljan betyder mycket och ibland måste jag hjälpa mina kunder att hitta den, säger Marika.

**ATT JOBBA MED** hälsa och fysisk träning ser hon som ett framtidsyrke. På gymnasiet var det dock mediaprogrammet som gällde. Tidigare har hon jobbat som kulturassistent på N3 i Trollhättan och bland annat dokumenterat musik-evenemang. Hennes mediakunskaper är något hon också kan ha konkret nytta av i jakten på sponsorer.

– Det kostar en del med resor och boende i samband med tävlingar, eftersom vi betalar allt själva, berättar hon, när vi träffas i Arena Älvhögsborg dagarna före midsommar.

**HELGEN INNAN HAR** hon tillbringat med tävlingar i Söderhamn och Karlskoga. Framför henne ligger två månader med finslipning av fornen inför VM och EM.

– Jag behöver få upp min explosivitet i starten. Det är särskilt viktigt på 100 meter, påpekar hon.

**TVÅ GÅNGER**, 2015 och 2017, har hon fått ta emot Årets Parasportpris vid Trollhättans Idrottsgala. Senast just för sin hängivna satsning på racerunning, som fortfarande är en ganska ung gren. VM-guldet och världsrekordet 1.03,87 på 200 meter i Köpenhamn 2017 följdes upp med ett silver på

både 100 meter och 400 meter i samma tävling. Vid SM slog Marika till med guld på 200 meter och silver på 100 meter. Hängivenheten är nära besläktat med hennes envishet.

– Om jag går inför något så gör jag det hundra procent, säger Marika, som på flera sätt växt till



Det känns lite nervöst eftersom jag ska träna tillsammans med icke funktionsnedsatta, men det ska samtidigt bli en rolig utmaning.



**Namn:** Marika Vaihinger

**Född:** i Brålanda 27 augusti 1988

**Bor:** Lägenhet i centrala Trollhättan

**Smeknamn:** Mican

**Familj:** Mamma, pappa och en storasyster

**Gör:** Gymninstruktör på Arena Älvhögsborg, tävlar i Racerunning

**Meriter:** Världsmästare, svensk mästare och världsrekord

**Sportsligt mål:** Att representera Sverige i Paralympics 2024, då Racerunning väntas göra debut som olympisk gren

*Förutom en inre styrka har Marika genom åtskilliga timmar på gymmet hittat träningsprogram som hjälper henne i sin satsning. Hon jobbar också som gymninstruktör på Arena Älvhögsborg där hon inspirerar, ger träningsråd och tips till funktionsnedsatta.*

en förebild för andra funktionsnedsatta och för sin omgivning över huvud taget.

– Det är klart att det är roligt att bli uppmärksammad för det man gör och jag vill visa att jag kan göra mycket av det som gående personer kan.

Det är hela tiden en avvägning hur hårt hon belastar sin kropp med träning och tävling. På samma sätt som träningen hjälper henne att hantera vardagen

genom ökad styrka och mindre spasmer, så är det lätt att det blir överbelastning.

– Jag har bra och dåliga dagar. Blir det för mycket känns benen väldigt tunga och jag får mycket spänningar i kroppen. Bra dagar är känslan helt annorlunda. Då känner jag mig mjuk, förklarar Marika, som har nära till skrattet. Men alla dagar är förstås inte på topp.

– Det är ju så för alla att det går upp och ner. Men för mig är det nog lite mer tydligt när det är jobbigt, säger hon.

Under sommarhalvåret lägger hon så mycket träning det går på Edsborgs löparbanor. Undervinterhalvåret är det A-hallen i Arena Älvhögsborg som gäller, utöver gymmet.

– I och med att jag bor så nära och arbetar här så är förutsättningarna väldigt bra.

**MARIKA TYCKER ATT** förutsättningarna för funktionsnedsatta saktar men säkert blir bättre. Hon har själv aldrig känt sig utsatt och hon hämtar mycket av sin energi från sina vänner. Med hjälp av sina assistenter formar hon en vardag där

idrotten länge haft en central roll. Under grundskoletiden blev det däremot inte så mycket sport.

– Det var inte ofta jag var med på idrottslektionerna. Lärarna hade sin form och jag hann inte riktigt med. CP-skadan är ett segt funktionshinder. Allting tar helt enkelt längre tid. Men jag hoppas och tror att det ser annorlunda ut inom skolidrotten idag och att man är bättre på att tänka utanför boxen så att även funktionsnedsatta

Marika är en uppskattad föreläsare under rubriken «Legitimerad CP», en titel som hon också har tatuerat in på underarmen.



## CP-skadan är ett segt funktionshinder. Allting tar helt enkelt längre tid.

ges rätt möjligheter att vara med.

Träningsprogrammet för Marikas racerunning utformas i samarbete med Danmarks landslagscoach Leif Nielsen.

**HON TÄVLAR FÖR** RBU Västerås, som 2010 var första klubben i Sverige som tog upp racerunning som friidrottsgren. Idag är det den snabbast växande

de parafriidrotten i Sverige.

– Senare i höst har jag beslutat mig för att börja träna och tävla för Trollhättans Friidrottsklubb istället. Det känns lite nervöst eftersom jag ska träna tillsammans med icke funktionsnedsatta, men det ska samtidigt bli en rolig utmaning. Över huvud taget har racerunning gjort att jag får träffa väldigt många trevliga människor. ♥

**Racerunning körs** med en trehjulig cykel, där löparen sitter på en sadel och har ett magstöd i en höjd som gör att man får ett passande avstånd ner till löparbanan.

**Den första racerunnern konstruerades** i Danmark 1991 och gör det möjligt för personer med nedsatt benfunktion att tävla i löpning. I princip alla med någon rörelseförmåga i benen kan lära sig racerunning.

**Tävlingssträckorna** är 100, 200, 400, 1500 och 5000 meter, men man kan även anpassa och har ännu kortare sprintsträckor.

Läs mer på [racerunning.org](http://racerunning.org)

# VI RINGDE TILL RIKI KUIVALAINEN

som sedan 3 april i år är ny församlingsassistent och blivande präst i den finska verksamheten i Lextorps församling.



## **Välkommen till Trollhättan! Hur trivs du?**

– Tack! Jag har blivit väldigt väl mottagen av alla församlingsmedlemmar och av personalen. Så det känns toppen.

## **Du kommer att efterträda prästen Mikko Ollilainen som går i pension i januari. Hur känns det?**

– Det är spännande och samtidigt är det skönt att Mikko jobbar 50 procent fram till sin pensionering, så att jag med hans hjälp kan komma in i verksamheten. Det betyder mycket för mig.

## **Berätta, vem är du?**

– Jag är 27 år och kommer från Helsingfors, där jag också har min mamma, pappa och syster. I januari 2017 var jag färdigutbildad vid teologiska fakulteten i Helsingfors efter fem års studier, men det är väldigt ont om prästjobb i Finland. Så när jag fick tips om att det behövdes en ny finsk präst i Trollhättan, så tog jag kontakt.

## **Det finns en lång finsk tradition i Trollhättan efter den stora arbetskraftsinvandringen på 1960- och 1970-talet. Hur märker du det?**

– Den finska delen av församlingen är i första hand äldre människor som har väldigt mycket att berätta om hur de flyttade till Trollhättan för att främst jobba på Saab. Sedan har de skapat sig ett liv och bildat familj här och blivit kvar. Kyrkans verksamhet betyder mycket för dem och idag är vi ett 40-tal sverigefinländare i församlingen. Det är en väldigt familjär känsla.

## **Du är färdigutbildad, men formellt inte prästvigd ännu. Berätta!**

– Det stämmer. Nu kommer jag att gå några kompletterande kurser i Sverige och sedan kommer Skaras biskop Åke Bonnier att prästviga mig. Det är inte så vanligt att man gör så, men jag ser fram emot det.

## **När bestämde du dig för att läsa teologi?**

– Jag var inte särskilt intresserad i konfirmandtonåren och vi har ingen prästtradition i familjen eller släkten. Men så småningom växte nyfikenheten och jag sökte in till fakulteten. Redan efter ett år hade jag bestämt mig för att välja inriktningen mot prästyrket, som man väljer efter två läsår.

## **På vilket sätt skiljer sig Svenska kyrkan mot Finska kyrkan?**

– Inte så mycket, eftersom båda står på samma evangelisk-lutherska grund. Men i Finland är det lite mer konservativt, både i hur mässorna utformas och hur bibeltexterna tolkas. Här i Sverige är det mer liberalt och det passar mig väldigt bra.

## **Vad gör du när du inte jobbar?**

– Jag håller på att lära mig spela gitarr med hjälp av en mobilapp. Och så cyklar och springer jag mycket. Min svenska blir dessutom bättre och bättre så jag hoppas så småningom lära känna fler och fler trollhättebor.





Ingela Sandblom och Kristina Johansson delar sina personliga och kulturhistoriska kyrkfavoriter med Patos läsare.

## DYRT OCH HELIGT

Ingela Sandblom och Kristina Johansson botaniserar vidare bland historiska inventarier och kyrkoföremål i Trollhättans, Götalundens och Lextorps församlingar. Allt bär på sin egen historia.



Denna vackra dopkanna i silver med handtag och pip används i Lextorpskyrkan för att hålla upp vatten i dopfunten. Den är tillverkad av Kultakeskus Oy i finska Tavastehus och överlämnades som gåva från företaget Svensk Naturbetong i samband med Lextorpskyrkans invigning 1973.



Detta är en av flera fina dopklänningar som kan lånas i samband med dop. De förvaras i Kyrkans hus och passar för barn som är omkring tre månader.

Den karaktäristiska dopfunten i Trollhättans kyrka är 120 år gammal. Här har tiotusentals barn döpts. Dopfunten's underrede är i betong, målat i färgerna blått, grönt och guld. Den tillhörande silverskålen väger fem kilo och är 75 cm i diameter. I skålen är texten "Låter barnen komma till mig och förmenar dem icke ty sådana hörer Guds rike till" inristad.



Detta antependium används för att täcka och pryda altaret i Trollhättans kyrkan. Det har ett broderi med ax, druvranka och ett kors och de violetta och röda tonerna skapar ett varmt skimmer tillsammans med guldtrådar. Ursprungligen täcktes tre eller fyra sidor av altaret men från 1100-1200-talet blev det regel att endast täcka framsidan. Det är tillverkat av I Wedel, som ingick i hemslöjdsföreningen Konstfliten som bildades i Göteborg på tidigt 1900-tal.

Kyrktuppen på Skogshöjdens kyrka är den enda i Trollhättans pastorat. Den sitter högst upp på klockstapeln. Tuppen är en kristen symbol som påminner om att man ska stå upp för sin tro. Symboliken förstärks av att den vridbara torntuppen alltid vänder huvudet mot vinden och står emot det som är ont. Man räknar med att det finns omkring 600 kyrktupper runt om i Sverige. De har prytt kyrktorn ända sedan 1500-talet. Skogshöjdens vackra tupp har varit nominerad Svenska kyrktupsfrämjandets tävling "Årets kyrktupp", som utsetts sedan 1979.





Vår största uppgift är  
att öka delaktigheten  
bland trollhätteborna.



# EN DEMO- KRATI I GUNG- NING?

**Text:** Erika Almquist  
**Foto:** Jerry Lövberg

Trots att en klar majoritet av trollhätteborna går till valurnorna den 9 september finns en rädsla för demokratins framtid. Det är Monica Hanson (s) och Peter Eriksson (m) helt överens om.

Monica och Peter är två av tre heltids-  
arvoderade förtroendevalda i Troll-  
hättans Stads kommunstyrelse,  
som leds av det tredje kommunal-  
rådet, ordföranden Paul Åkerlund  
(s). För både Peter och Monica väck-  
tes intresset för politik i unga år. Det var möj-  
ligheten att kunna påverka samhället runt sig  
som lockade. Dagens ungdomar verkar inte ha  
samma positiva samhällsbild. Undersökningar  
som gjorts de senaste åren visar att var fjärde  
ungdom inte tycker att det är så viktigt med de-  
mokrati. Och skepsisen till partipolitiken märks  
även inom andra områden.

– Ungdomar engagerar sig allt mer sällan i de  
politiska ungdomsförbunden. Alla ungdoms-  
förbund rasar rakt ner i källaren när det gäller  
medlemskap. Och det finns en stor fara i det,  
säger Monica.

**NOTERBART ÄR DOCK** att det inte handlar om att  
unga är ointresserade av vad som händer. Under-  
sökningar visar tvärtom att intresset för politik  
och samhällsfrågor bland 15–24-åringar har gått  
upp sedan millennieskiftet. Det finns ett starkt  
samhällsengagemang, men intresset begränsas  
till specifika frågor som exempelvis klimatet. För-  
troendet för partipolitik är däremot mycket lågt.

– Om man skulle bygga ett samhälle på att bara  
driva enskilda frågor krackelerar alltihopa. Det  
måste finnas några som har fått ett förtroende  
att se till helheten, hävdar Monica.

**PETER ERIKSSON, SOM** i sin roll som oppositions-  
råd är politisk motståndare till Monica Hanson  
i den lokala politiken, håller med och ger som  
exempel snuttifieringen i samhällsdebatten. Han  
menar att problem och kommunikation delas upp  
i korta förklaringar och förenklingar, som gör att  
människor inte får en helhetsbild.

– Det finns ju många dimensioner som hela  
tiden ska vävas samman. Jag skulle vilja att  
människor får lov att tänka tankarna hela vägen  
ut och förstå att det är väldigt sällan det finns ett  
enkelt svar på en fråga.

Men utmaningen är inte isolerad bara till den  
yngre generationen. Och både Monica och Peter  
menar att det verkliga hotet mot demokratin är  
att det idag finns en generell misstro till politiker.  
Tonläget i debatten har trappats upp dramatiskt  
de senaste åren och där anser de två trollhätte-  
politikerna att massmedia har en stor roll.

– Idag finns en stark kraft att misstänkliggöra  
det etablissemang som vi tillhör. Vårt politiska  
system ifrågasätts på ett väldigt organiserat sätt,  
och vi som politiker är mycket mer utsatta än vi ▷



"Vårt politiska system ifrågasätts på ett väldigt organiserat sätt, och vi som politiker är mycket mer utsatta än vi var för 20 år sedan."

var för 20 år sedan, säger Monica.

Peter tror att det tuffa klimatet kan få stora konsekvenser för framtidens politiska landskap.

– Hur ska man få människor att engagera sig om de, innan de tar på sig ett förtroendeuppdrag, måste fundera på hur det kommer påverka familjen, om de behöver sätta upp ett larm hemma och gå med personlarm för att det finns en hotbild mot dem? För det är så vardagen ser ut för oss.

**MEN VARFÖR FINNS** misstron till det politiska systemet? Både Monica och Peter tror att det grundar sig i att människor upplever sig vara utanför samhället och inte känner att de har en möjlighet att påverka.

– Vår största uppgift är att öka delaktigheten bland trollhätteborna, förklarar Monica. Det är ju inga småfrågor, utan handlar om hur vi styr vår stad. Det är ett långsiktigt arbete som måste till och det är jätteviktigt att man förstår att allting hänger ihop.

**UTANFÖRSKAPET MÄRKS TYDLIGARE** i vissa bostadsområden. I det förra riksdagsvalet avstod en tredjedel av de röstberättigade i invandrartäta Kronogården från att rösta. Både Monicas och Peters partier jobbar aktivt med att få upp valdeltagandet just där.

– Vi är en segregerad stad och här har vi ett jobb att göra. De

politiska partierna får göra vad de kan på sin kant, men vi gör ju samlade insatser från kommunens sida också. Trollhättans Stad har satsat mycket på Kronogården för att öka valdeltagandet och vi har varit ute i området ända sedan årsskiftet för att öka intresset och engagemanget, berättar Monica.

**HON KONSTATERAR ATT** socialdemokraterna och moderaterna är överens om väldigt mycket, men att det på senare tid blivit en större polarisering även inom den lokala politiken.

– Det är synd, eftersom det har varit en av Sveriges styrkor som vi har varit kända för i världen, att när det bränner till och blir besvärligt då har vi alltid lyckats att gå ihop och göra långsiktiga

överenskommelser. Och det är då vi bygger styrka i kommunen eller i Sverige som land.

**DE BÅDA KOMMUNPOLITIKERNA** menar att det är mycket som står på spel för demokratin just nu. Effekten av misstron mot politiker har vi redan sett i det världsledande landet i väst.

– Det som hände i USA när Donald Trump blev vald trodde vi aldrig skulle kunna hända, men det kan hända här också. Och det måste vi ta på jättestort allvar, säger Monica Hanson.

– Kan man föra ett helt lands politik via Twitter-inlägg på max 140 tecken, så är väl det bara en bekräftelse på snuttifieringen, säger Peter Eriksson. ♥

**Högst valdeltagande i Trollhättan 2014:**

Halvorstorp 91 procent  
Skoftebyn 91 procent  
Stavre Ö 90 procent

**Lägst valdeltagande i Trollhättan 2014:**

Kronogården N 65 procent  
Sylte N 65 procent  
Lextorp N 66 procent  
Kronogården S 67 procent

*Källa: SCB, Riksdagsvalet 2014 efter valdistrikt*

**Trollhättans kommunfullmäktige**

**har 61 folkvalda ledamöter.** Idag är det Socialdemokraterna som är största parti med sina 27 mandat. Man samverkar med Miljöpartiet (4 mandat) och Vänsterpartiet (4 mandat) och de tre partierna har därigenom majoritet med 35 mandat. Det återstår att se hur mandatfördelningen ser ut de kommande fyra åren efter valet den 9 september.



"Kan man föra ett helt lands politik via Twitter-inlägg på max 140 tecken, så är väl det bara en bekräftelse på snuttifieringen."

# HÖSTQUIZ

Succé för  
Patos  
Active  
Quiz!

Gå ut på en höstpromenad och var samtidigt med i Patos digitala tipspromenad för stora och små! Allt du behöver är en mobil eller läsplatta. Du bestämmer själv hur långt du vill gå och hur svåra frågor du vill ha. Lycka till!

Det var väldigt många som gav sig ut i sommarsolen och gjorde quizet i Active Quiz-appen. Vi gratulerar våra fyra vinnare och har redan laddat om appen med ett nytt och förhoppningsvis höstsoligt Patos Höstquiz, som du kan göra var du än befinner dig i världen. Frågorna dyker upp i din mobil eller läsplatta, så fort du skrivit in spelkoden och förflyttat dig. Det kostar inget att vara med!

**FÖLJANDE SOMMARKUIZ-KVARTETT VANN**  
utlottningen av presentkort på 100 kr i Svenska kyrkans Fair Trade Shop:

Johanna Johansson  
Lotta Larsson  
Anna Jaeger  
Daniel Egenvall

Vinnarna har meddelats.

## GÖR SÅ HÄR:

Ladda ner appen i din mobil eller läsplatta på:  
[www.activequiz.se/laddaner](http://www.activequiz.se/laddaner)

Skriv in spelkoden **Patos** och följ instruktionerna.

**Starta!** Välj barn- eller vuxenquizet och bestäm om du vill gå 0,5 km, 1 km eller 2,5 km.

**Vinn!** Alla som quizzar deltar i utlottningen av 5 st presentkort à 100 kr i Fair Trade-shopen på Kungsgatan 22. Presentkortet hämtas i shopen.

**Quizza senast!** Söndag 14 oktober.



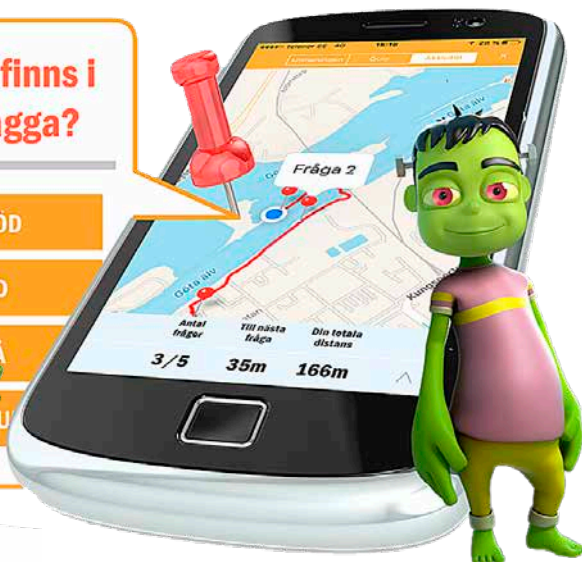
4  
**Vilka färger finns i Schweiz flagga?**

A: GRÖN/RÖD

B: VIT/RÖD

C: VIT/BLÅ

D: GRÖN/BLÅ



elle

# MÄNNISKAN PÅ ANDRA SIDAN

Agneta och hennes kollegor har träffat den 9-årige pojken som inte vill leva längre, när han förstår innebörden i brevet från Migrationsverket.



*För oss, som möter den enskilda människan, blir det så påtagligt hur tuff vår migrationspolitik har blivit och hur hårt den slår, säger Agneta van der Poel.*

Förutom skola, vård och omsorg tar flyktingfrågan allt mer plats på den politiska kartan inför valet.

– Vi märker definitivt av en ökad främlingsfientlighet, säger diakonen och arbetslagschefen Agneta van der Poel i Lextorps församling.

Hon och hennes kollegor möter de människor som ofta klumpas ihop till en identitetslös massa.

**D**e ser med oro fram emot valdagen söndagen den 9 september. Vilket svar kommer Sveriges väljare att ge när det gäller vår, i grunden, humanitära hållning? Agneta konstaterar att medmänsklighet och människovärde utmanas av ett nytt tonläge i debatten. Gränserna i diskussionerna har flyttats fram och det har blivit mer okej att föra fram oemotsagda "sanningar" runt fikaborden, trots att faktaunderlaget ofta svajar betänkligt.

– Det är exempelvis inte så att Sverige översvämmas av flyktingar. 97,5 procent av världens flyktingar flyr till och tas emot i fattiga länder och inte av länder i Europa, påpekar Agneta.

**MITT I DEBATTEN** om flyktingkvoter, EU-direktiv och asylregler är frågan om Sverige kan bevara sin grundhållning ur ett rent mänskligt perspektiv, och samtidigt hantera integrationen. Den som vi tillsammans kan bidra till ute i våra föreningar, hos företag, i humanitära organisationer och kyrkor. Många människor engagerar sig och gör en stor insats för andra, som av olika skäl lämnat sina hem och sina familjer för att söka ett nytt liv i ett annat land.



97,5 procent av världens flyktingar flyr till och tas emot i fattiga länder och inte av länder i Europa.

**FÖRSVENSKA KYRKAN** är det en självklarhet att sätta människovärdet högt. Det gäller inte minst de så kallade papperslösa, som fått avslag på sin asylansökan och därmed inte har laglig rätt att vistas i landet. Sveriges riksdag beslöt 2013 att barn som lever i papperslöshet ändå ska ha rätt till skola och vård, samt att även vuxna ska ha rätt till akutare vård "som inte kan anstå".

Agneta van der Poel konstaterar att det florerar olika påståenden och rykten om hur kyrkan i Trollhättan agerar i frågan om just papperslösa.

– En del tror exempelvis att vi gömmer människor i Lextorpskyrkan, men det funkar inte så. Vi utgår alltid från människovärdet och välkomnar alla, oavsett situation. Men vi ger inte pengar eller förmedlar boenden eller svartjobb. Däremot kan vi bidra med mat och kläder som skänkts av butiker och privatpersoner.

Och så erbjuder vi mötesplatser, berättar Agneta van der Poel.

**RIKTLINJERNA FÖR HUR** Trollhättans pastorat ska agera för att inte tumma på människovärdet, men samtidigt respektera samhällets regler och lagar, utgår från svensk lagstiftning, FN:s barnkonvention och konventionen om mänskliga rättigheter.

– Det kan handla om att ge psykosocialt stöd, förmedla kontakt med hälso- och sjukvård eller med Rådgivningsbyrån för asyl- och flyktingfrågor, säger Agneta.

**SAMTIDIGT GRANSKAR KYRKAN** kritiskt hur människor påverkas av migrationspolitiken och sätter ord på den verklighet man möter.

Agneta och hennes kollegor har träffat den 9-årige pojken som inte vill leva längre, när han förstår innebörden i brevet från Migrationsverket. De stöttar den 12-åriga flickan som under en utflykt utbrister: "Åh nu glömmet vi livet för ett tag!", eller den förtvivlade pappan som fått uppehållstillstånd i Sverige, men som inte kan få hit sin fru och små barn från flyktinglägret, eftersom han inte omfattas av de nya reglerna för så kallad familjeåterförening.

– Jag kan räkna upp exempel efter exempel som bara understryker det faktum att det bakom varje politikerns ord och principer rymms enskilda människooöden. För oss, som möter den enskilda människan, blir det så påtagligt hur tuff vår migrationspolitik har blivit och hur hårt den slår, säger Agneta van der Poel.

**HON KONSTATERAR ATT** ett enkelt tankeexperiment kanske kan ge ett annat perspektiv.

– Om du tänker dig in i att det är dina egna barn eller föräldrar som är i motsvarande utsatta situation någonstans i världen, hur önskar



Bakom varje politikerns ord och principer rymms enskilda människooöden.

du att de blivit behandlade då?

Agneta påminner om att en tredjedel av Sveriges befolkning flydde undan svält och missväxt för drygt hundra år sedan.

Hon understryker att Sverige och alla andra länder förstås måste ha ett fungerande och organiserat flyktingmottagande, men samtidigt är hon så trött på att höra alla som klagar och skyller stort och smått på invandringen.

– Istället kan man fråga sig hur exempelvis vår äldreomsorg skulle fungera utan alla de medarbetare som kommit hit från andra länder.

**AGNETA SER MED** stor oro på den politiska utvecklingen, men ser också positiva signaler i samhällets motreaktion mot intoleransen.

– Det är exempelvis bra att man nu på riksplanelen ser över var gränsen går när det gäller rätten att demonstrera på våra gator. Man ser också att fler och fler tydligare säger ifrån och står upp för de mänskliga rättigheterna.

Svenska kyrkans ärkebiskop Anteje Jackelén har uttryckt kyrkans hållning så här: "Vi hjälper inte människor för att de är kristna, utan för att vi är kristna". Och förutom att Svenska kyrkan i Trollhättan stödjer utsatta, oavsett religion eller bakgrund, arbetar man med att ordna praktikplatser och mötesplatser för att bidra till en aktiv integration. Att bygga sociala sammanhang och relationer är nyckeln, poängterar Agneta van der Poel. ♥

# EN DIGITAL GUIDE TILL RÄTTA KÄNSLAN



16

Att välja en sista viloplats för sina älskade kan vara ett tufft beslut på flera sätt. Idag finns många olika gravplatstyper. Med QR-promenaden på Håjums begravningsplats hoppas kyrkogårdschef Roger Patriksson att valet ska bli lite enklare.



Det är en strålande fin sommardag när vi möter upp kyrkogårdschef Roger Patriksson. Vi ska gå Håjums nya, kodade promenad för att se de olika gravplatstyper som begravningsplatsen erbjuder.

**ROGER FÖRKLARAR ATT** beslutsprocessen har blivit längre, eftersom det idag finns betydligt fler alternativ än för tio år sedan.

– Vi märker ett behov bland anhöriga, att själva få gå runt och känna in och uppleva platsen innan man fattar ett beslut.

**PROMENADEN STARTAR VID** informationsplatsen där de olika stoppen finns markerade på en karta. QR-koderna finns utplacerade på plaketter vid varje stopp. Genom att skanna koderna med mobilen får man upp information i telefonen om just den gravplatstyp man befinner sig vid.

**DET FÖRSTA STOPPET** är minneslundan. Här grävs askan ner på en anonym plats utan att anhöriga är närvarande. Hela lunden blir på det sättet en vacker och rofylld minnesplats.

– Idag lever ofta familjemedlemmar på olika platser runtom i världen. Anhöriga kan ha svårt att sköta en klassisk gravplats och då är minneslundan ett bra alternativ, förklarar Roger, samtidigt som en familj änder promenerar förbi och hoppar ner i den lilla dammen.

**VI VANDRAR VIDARE** för att utforska askgravlundarna som inte heller

kräver någon skötsel av anhöriga. På Håjum finns tre olika typer. Skogslunden ligger i en grön glänta där solstrålar letar sig ner mellan löven i bladverken. Rader av naturstenar med inskriptioner ligger inbäddade bland gräs och ormbunkar.



Vi märker ett behov bland anhöriga, att själva få gå runt och känna in och uppleva platsen innan de fattar ett beslut.



– Här får man inte plantera något eget men det går bra att lämna blommor, förklarar Roger och visar vaserna med buketter som är nedstuckna i marken.

Intill ligger den nybyggda Ekläntan, även den fint inramad av träd och buskage. Gravplatserna är utformade i tre ringar med bänkar i mitten.

– Här under har vi installerat belysning med LED-lampor, förklarar Roger. Stenplattor markerar de individuella platserna.

**VI FORTSÄTTER** QR-promenaden till askgravlundan med sitt stora minnesträd i metall. Här sprids askan i lunden, men till skillnad mot minneslundan får anhöriga vara med vid ceremonin. Vårt sista stopp är de klassiska kist- och urngravarna. Längs med de långa raderna av gravstenar är några av kyrkogårdsarbetarna i full gång med att göra det fint. Svenska kyrkan sköter vissa av gravplatserna mot en avgift.

– Det är ännu ett alternativ för anhöriga som har svårt att ansvara för skötseln på egen hand, säger Roger.

**REDAN NU PLANERAS** ytterligare två QR-promenader på Håjum. Den första är en kyrkogårdsvandring med fokus på både kända och okända trollhättebor och deras livshistorier. Den andra har en botanisk inriktning för alla som är nyfikna på blommor, buskar och träd. Roger Patriksson hoppas att QR-satsningen ska bidra till att begravningsplatsen även ses som ett rekreationsområde.

– Här finns så mycket mer än bara gravar, inte minst konstverken är värda ett besök. ♥



## Vad är en QR-kod?

En fyrkantig kod som avläses med t ex en mobiltelefon. Koden leder oftast till en webbplats eller app. I moderna telefoner räcker det oftast att öppna kamera-appen och rikta den mot QR-koden för att läsa av den.



elle

# PÅ VÄG MOT LJUSARE TIDER

Text och porträttfoto: Ulf Sundberg

Årstidernas skiftningar väcker minnen och skapar känslor, som vi kan bära med oss genom hela livet. För att inte tala om dofterna från vårens första regn på varm asfalt, från den salta tången vid havet eller knastret från en korvgrillning i snöig skog. Hösten då, vad förknippar vi med den? Tända ljus, härliga färger och mycket mys.



**MARCUS PALLVID**

– Det är alla härliga färger som kommer i skiftet mellan sommaren och vintern.



**EMMA BARK**

– Det positiva med hösten...? Det är nog den friska luften och de vackra färgerna. Annars ser jag faktiskt mest fram emot nästa sommar.



**FIDAÏM ABAZI**

– Jag jobbar ute året om och på hösten är det skönt när löven faller. Det kan även vara en del varma höstdagar, det gillar jag.



**ANNIKA JOHANSSON**

– Det infinner sig liksom ett lite lugnare tempo och efter en fin och solig sommar känns det skönt att mysa till det. Tända ljus är en favorit.



**MATHILDA SUNDBERG**

– Det är mysigt med mörkret, så att man får chansen att tända många levande ljus.



**LEIF HELLDIN**

– Jag gillar varma sköna septemberkvällar när man kan sitta ute och umgås med vänner och tända lite ljus.



**ELIAS ÅSTRÖM**

– Det är när det blir orange och rött i naturen. Och sedan fyller jag år i september! Just denna hösten börjar jag också andra året på Högskolan Väst, datavetenskap. Det känns kul.



**PIA DOSÉ**

– Jag älskar hösten! Det blir ett lugnare tempo i naturen och vackra färger. För att inte tala om den härliga luften och dagg i gräset. Jag planterar lökar, flyttar och delar växter.



**ANDERS CASTBERGER**

– Färgskiftningarna samt att sommaren dröjer sig kvar som till exempel Brittssommar i oktober. Det väger upp att det blir kortare dagar och mörkare.

**VAD TYCKER DU ÄR BÄST MED HÖSTEN?**



20

# ETT STÖD I DEN BRUTALA VERKLIGHETEN

De möter föräldrar som just förlorat ett barn i en olycka och patienter som fått beskedet att de inte har lång tid kvar att leva. Sjukhuskyrkans medarbetare på Näl lever mitt i trauman, men de skulle inte vilja vara någon annanstans.

– Det handlar inte om att trösta, utan om att finnas där och hårda ut, säger sjukhusprästen Birgitta Edvinson.

Text: Erik Torstensson Foto: Jerry Lövberg



Att jobba i den här miljön är inget man ska göra som helt grön präst eller diakon. Det är bra att ha en längre erfarenhet både av livet och av yrket.

Under 13 år har Birgitta stöttat patienter och anhöriga i mer eller mindre krisartade situationer. Det finns inarbetade rutiner för när Sjukhuskyrkan kontaktas och oftast handlar det om dödsfall, obotliga sjukdomar eller allvarligt skadade, där risken är stor att patienten avlider. Begreppet trösta väger för lätt i sammanhanget. Det handlar om att finnas nära, om att vara ett stöd för dem som behöver det.

– Det här är något annat än att jobba i en församling. Här är vi verkligen en kyrka mitt ute i den brutala verkligheten, konstaterar sjukhusdiakonen och verksamhetsledaren Svante Classon.

Precis som Birgitta Edvinson har han många års erfarenhet från församlingsarbete, innan han för 16 år sedan fick jobbet vid Sjukhuskyrkan.

– Att jobba i den här miljön är inget man ska göra som helt grön präst eller diakon. Det är bra att ha en längre erfarenhet både av livet och av yrket, konstaterar Svante när vi träffas i Sjukhuskyrkans expedition på Näls entréplan.

PÅ ANDRA SIDAN den långa korridoren ligger meditationsrummet där prästerna turas om att hålla mässa varje onsdag och Gudstjänst varje söndag. Ibland är det fullsatt i det lilla rummet, ibland kommer bara någon enstaka.

– Men gudstjänsten sänds också på en intern radiokanal så de som inte har möjlighet att komma, kan lyssna från sin avdelning. Det vet vi att många uppskattar, säger Birgitta.





Det här är något annat än att jobba i en församling. Här är vi verkligen en kyrka mitt ute i den brutala verkligheten.



**AV SJUKHUSKYRKANS MEDARBETARE** på Näl representerar fem Svenska kyrkan. Två sjukhusdiakoner och tre sjukhuspräster delar på totalt 3,5 heltidstjänster som finansieras av Svenska kyrkans medlemsavgifter. Dessutom finns en deltidstjänst som sjukhuspastor, som finansieras av ett 40-tal frikyrkoförsamlingar i Västsverige. Sjukhuskyrkan är ekumenisk och där samverkar Svenska kyrkan och övriga kyrkor. Varje kyrka står för personalkostnaden, medan NU-sjukvården bistår med lokalerna.

– Vi har ett väldigt gott samarbete med sjukhusledningen och har aldrig varit ifrågasatta. Tvärtom känner vi att vår roll blivit viktigare, även för vårdpersonalen. Det kan vara svårt för dem att hinna möta patienternas frågor i svåra situationer. Vi finns också med i flera forum och team tillsammans med vårdpersonalen, påpekar Birgitta.

**ATT JOBBA INOM** Sjukhuskyrkan kräver särskild utbildning och praktik. Medarbetarna har bland annat särskilda utbildningar i krishantering och är särskilt förberedda för att möta människor i mycket svåra situationer.

– Men vi har alltid en rutin för

hur vi läser av när någon har drabbats av trauma och behöver annan expertishjälp, utöver vår. Och det är aldrig vi som kommer med medicinska besked eller meddelar dödsfall. Det gör alltid läkare eller polis, berättar Birgitta.

Trots att jobbet, precis som för blåljuspersonal eller sjukvårdsanställda, kan innebära många påfrestande insatser, så kan varken Birgitta eller Svante tänka sig ett bättre arbete.

– Det här känns så meningsfullt. Vi finns där för andra människor i riktigt svåra situationer, säger Svante.

Han och Brigitta får ofta frågan av anhöriga hur de orkar kliva in i ett rum där föräldrar kanske just fått beskedet att de mist ett barn i en olycka.

– Svaret är att det inte är min sorg. Den kan vi aldrig ta in, även om vi förstår den, säger Birgitta och konstaterar att uppdraget handlar om att kunna hantera och faktiskt härda ut i en oerhört jobb situation.

**VISSA PATIENTER ELLER** anhöriga träffar de bara en gång, som vid en andakt i samband med ett avsked vid dödsbädden. Men det kan också vara återkommande och stilla samtal med patienter som fått beskedet att de inte har lång tid kvar att leva. Sjukhuskyrkan erbjuder också flera olika stödgrupper. Bland annat för anhöriga till personer som tagit livet av sig. Man ingår exempelvis också i teamet med gruppverksamhet för anhöriga till ALS-patienter.

Planerade samtal varvas med regelbundna besök på sjukhusets avdelningar. Tillsammans med vårdpersonalen ser de över vilka behov och önskemål som finns. Oftast rör sig Birgitta, Svante och deras kollegor i sjukhusmiljön utan sina präst- eller diakon-skjortor.

– Har vi skjortorna på ser många oss som dödsänglar som bara dyker upp när det har gått

riktigt illa. Och så är det förstås inte alltid. Vi har ju andra uppgifter också.

**INGEN DAG ÄR** den andra lik och medarbetarna turas om att hela tiden ha jour fram till klockan nio på kvällarna. Alla dagar, året runt. Man samordnar också kontakter med andra trossamfund när patienter eller anhöriga önskar det.

– Bland annat finns det en muslimsk samordnare för hela Västra Götaland som vi kan kontakta. Genom åren har vi utvecklat ett väldigt gott samarbete och byggt upp ett brett nätverk med många olika parter, berättar Birgitta.

Inom Sjukhuskyrkan krävs ett lite annat förhållningssätt än ute i en församling.

– Här jobbar vi på bortaplan och det kräver en stor lyhördhet. Inte minst eftersom religion är så privat i Sverige, jämfört med många andra kulturer.

**ATT MÖTA FÖRÄLDRAR** som just mist sitt spädbarn är en återkommande uppgift.

– Men det händer också att samma föräldrar kommer till oss när de väntar barn igen. Att de kontak-



Att de kontaktar oss för att berätta och visa upp bilden från ultraljudet känns som ett bevis för att vi betytt något för dem.



tar oss för att berätta och visa upp bilden från ultraljudet känns som ett bevis för att vi betytt något för dem, säger Birgitta.

– Över huvud taget känner man en oerhörd värme och positiv respons från människor som samtidigt upplever en oerhörd sorg. Man bygger upp ett stort förtroende, konstaterar Svante.

**I OCH MED** att Näl är NU-sjukvårdens akutsjukhus, så skiljer sig Sjukhuskyrkans vardag och mötena här jämfört med kollegornas vid Uddevalla sjukhus, som ansvarar för mer planerad specialistvård. När Kronan-dådet inträffade var korridoren utanför Sjukhuskyrkan på Näl fylld av närmare 300 oroliga och upprivna anhöriga till offren.



Vi finns där för andra människor i riktigt svåra situationer. Det här känns så meningsfullt.

– Både vi och sjukhuset har en beredskap för den typen av händelser och akut- och intensivvårdsavdelningen har vi ständig kontakt med. Mitt i all oro och sorg finns det många praktiska frågor som vi kan bistå med och som kan betyda mycket för de berörda, säger Svante.

**BÅDE HAN OCH** Birgitta har många starka minnen från alla möten genom åren. Upplevelserna när de får kombinera rollen som medmänniska och präst tillhör de starkaste ögonblicken, tycker Birgitta.

– Att få ge nattvarden till någon som uttryckligen önskat det i livets slutskede känns väldigt stort.



*Att kyrkan finns inom sjukhusets väggar är historiskt sett väldigt naturligt. Historiskt så var det kyrkan som svarade för sjukvården, precis som kyrkan lade grunden för det svenska skolväsendet, menar Birgitta Edvinson och Svante Classon.*

Mycket fokus läggs också på att möta barnen.

– Det är lätt att man försöker avskärma barn från sorg, men all erfarenhet visar att det är viktigt även för dem att få vara med och dela det jobbiga, säger Birgitta.

**SJUKHUSKYRKAN UTBILDAR** också sjukhuspersonalen när det gäller exempelvis mångkulturella frågeställningar, etik och hur man hanterar existentiella frågor i en miljö där döden är ständigt närvarande.




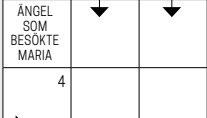

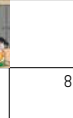


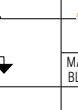



– Vi har även kurser och hand-

ledning för vårdelever både inom gymnasiet och Högskolan Väst, berättar Svante Classon.

Liksom sina kollegor träffar han med jämna mellanrum en samtalsterapeut för att kunna prata av sig och gå igenom yrkesvardagens upplevelser. Samspelet med kollegorna betyder också mycket.

– Vi för inga journaler, men på samma sätt som sjukvårdspersonalen så informerar vi varandra om de ärenden vi jobbar med, så att vi ska kunna täcka upp och finnas till hands när vi behövs. ♥

# UPP TILL 13 ÅR: LÖS PATOS BARNKRYSS och bjud en kompis på bio!

		SÖNDER- BRUTEN	FISK ELLER SJO PÅ ENGLSKA	KOMMER EFTER K	LITEN LÅDA ELLER TRÄD	INTE KOKT
			9		5	
	ADAMS FRU GÖR MÅNGA PÅ GUD	7		SPRIDA UT FRÖN DE HAR HÖRN		
	FÖRSTA OCH SISTA BOKSTAVEN I ALFABETET		MAT	1		
ÅNDEL SOM BESÖKTE MARIA			LAND NÄRA IRAN			
4				FÄRG		8
						3
KÄNNER PÅ SIG	MARK MED BLÖMMOR			VÄTTEN I ÖKNEN		
VILKEN TID						STJÅLA
	2			KÄNT PÅ SIG		
ILSKEN						
		Korsordskonstruktör Lars-Göran Ståhl®	VANLIGT FLICK- NAMN			6

Nyckelordet → 

1	2	3	4	5	6	7	8	9
---	---	---	---	---	---	---	---	---

Lös barnkrysset och fyll i bokstäverna från de numererade rutorna på rätt plats i nyckelordsraden, så hittar du ordet vi söker. Mejla nyckelordet till [patos@svenskakyrkan.se](mailto:patos@svenskakyrkan.se) senast den 14 oktober 2018. Skriv "Barnkryss" i ämnesraden.

Lös, mejla och vinn ett presentkort från Folkets Hus Kulturhuset i Trollhättan, laddat med summan av två biobiljetter. Lycka till!



# HÖSTKRYSS

Kryssa rätt och vinn ett presentkort på 200 kr i Trollhättan Fair Trade Shop, där du kan unna dig choklad, kaffe eller något annat gott.

Lös krysset och hitta de tio nyckelbokstäverna som tillsammans bildar ett höstinspirerat ord. Fyll i bokstäverna i rätt ruta i raden under korsordet, och skicka in till oss så att vi har det **senast den 14 oktober 2018**. Bland de rätta svaren drar vi en vinnare som får hämta ett presentkort värt **200 kr** i Trollhättan Fair Trade Shop och fyra vinnare som får hämta Rättvisemärkt kaffe i butiken på Kungsgatan 22.

Mejla ordet till [patos@svenskakyrkan.se](mailto:patos@svenskakyrkan.se)

Du kan också skicka lösningen i ett kuvert eller på ett vykort. Skriv "Höstkryss" i ämnesraden eller på kuvertet och skicka till:

**Svenska kyrkan**  
Höstkrysset, Box 161, 461 24 Trollhättan

Du kan givetvis lämna din korsordslösning direkt till Kyrkans Hus på Drottninggatan 42.

**Kom ihåg** att alltid uppge namn och adress!

## Vinnare av Solkrysset i Patos nr 2, 2018

Berit Olofsson, presentkort i Fair Trade Shop  
Vivi Fredriksson, 1 paket rättvisemärkt kaffe  
Ulla Haglund, 1 paket rättvisemärkt kaffe  
Bertil Hellström, 1 paket rättvisemärkt kaffe  
Britt Hermansson, 1 paket rättvisemärkt kaffe

## Vinnare av Barnkrysset i Patos nr 2, 2018

Amanda Frendin,  
2 st biobiljetter på Biograf Forum i Folkets Hus  
(Vinnarna har meddelats.)

## Hämta vinsten i Trollhättan Fair Trade Shop, Kungsgatan 22.



**Öppetider:**  
Tisdag-fredag kl 10-18  
Lördag kl 10-14





						Karsads-konstruktör: Lars-Göran Ståhl©	VISIT I BOSTADEN	MISS-NOJDA	STORMA	DRIVA	
									ROVA	KLIPPPT TILL	
						EN BI-PRODUKT					
						ARGSINT					
						ENERGI					
					2	VERKA					
						VIRR-VARREN					
MUSLIMSK FURSTE									LÅNGTAN		
STUNT											
STRÖM						BERNA-DOTTE					
ÄR RUND						ASK ELLER BEGÅRA					
MOTSTÅND FRÅN PARTISANER		SUMMA	DE ODLAS MEST SOM PRYDNADS-BUSKE	GIBBON	SIGNUM FÖR BIOGRAFI	GLATT	KRÖK-BENEN ELLER SLAMMET		CYPERN		
		SKADA							LÄGGER SKYTT		
			8				4				
FÖRFLYTA ELLER PLÅGA					MEDICIN			1			
					FIRAS 10 MARS						
KLÄDES-PLAGG							KORTA DAGAR		TERA	5	
							LÖVTRÄD		ANVANDS TILL FÄR		
SPELADE ZLATAN I				SPLITTRAS				TIDPUNKT		STIGA ELLER ENKLA	
				FÅGEL				TRÄD			
				9							
GARAGE FÖR SPECIELLA FORDON	GULLIG				STÄLLA IN				SKYDD		
					NEON				VENTILERA		
SLAGIT DANK	BLIDKA	EN ELLER ANNAN					FÖDD FÖRST	3			
							LÖVTRÄD				
LÖSA		6				TAGIT BORT					
SLUMMER ELLER MUSIKINSTRUMENT					AMNÄR & DJURLÄTE	PLAGG					
SKUMMA					PUTS				BILA		
									GODKÄND		
DEN KAN ANSLUTAS TILL HÖGTALARE					SKUR I DALLAS		OSA				
					RÄCKA		NYHETS-BYRÅ			SKIVA	
					7					NATRIUM	
SNO ELLER RYMMA			KLADDAT ELLER VARIT LÅNGSAM				HAND-LINGEN	GIBBON	10		

Nyckelordet →

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

**Åke Bonnier om:**

**Prästers möjlighet att avstå från att viga samkönade äktenskap:** – Det är något jag respekterar, även om min egen ståndpunkt är väldigt tydlig.

**Känslorna efter biskopsvalet 2012, då han vann med en historiskt stor marginal:** – Det var en fantastisk känsla och en enorm värme som strömmade emot mig.

**Fritidsintressen utanför biskopsuppdraget:** – Jag älskar kultur, att läsa och lyssna på musik, men tyvärr blir det mindre och mindre tid för det. Jag är dålig på att skapa luckor i almanackan.

**Ledstjärnorna kring stiftets arbete:** – I de tre uppmaningarna "Kom ut", "Gå ut", "Stå upp" har jag försökt summera min vilja att vi som kyrka ska bli tydlig och söka dialog, samtidigt som vi står upp för alla människor som marginaliseras. Sedan har jag formulerat ytterligare teser om hur vi tillsammans kan stärka vår identitet och omsätta det Jesus säger i människors vardag. Jag tycker exempelvis att tesen "Gud är inte religiös, Gud är generös", beskriver det ganska bra.

**Påståendet "Ingen har hela sanningen":** – Oavsett vilken religion man tillhör så kan ingen ha hela sanningen om Gud. Olika religioner måste kunna verka sida vid sida, och samtidigt vara tydlig med sin egen uppfattning.



# EN KONVERTTERAD VÄSTGÖTE

Text: Erik Torstensson Foto: Carla Karlsson

Han är urstockholmaren som flyttade till landet. Han har vigt kungligheter och tillhör landets rikaste män. Möt Skara stifts biskop Åke Bonnier, som valde bort ett liv i näringslivstoppen och aldrig tvekar över att stå upp för människors lika värde. I oktober besöker han Trollhättan.

**D**et var efter fem år som domprost i Stockholm som Åke Bonnier fick frågan om han ville ställa upp i biskopsvalet i Skara 2012. Han blev minst sagt förvånad över frågan.

– Min fru Kristina och jag diskuterade och funderade och till slut bestämde jag mig för att kandidera, berättar han.

**HANEFTERTRÄDDE** ERIK Aurelius som stiftets andlige ledare och han valdes till slut med en majoritet som är rekord i Svenska kyrkans historia, då han i slutomröstningen ställdes mot Staffan Grenstedt. Bonnier vigdes i Uppsala domkyrka den 26 augusti 2012 och inför sitt tillträde på biskopstjänsten i Skara samma år, konstaterade han att han har lång erfarenhet som förorts- och citypräst, men ingen alls som landsbygdspräst.

– Men idag kallar jag mig konverterad västgöte och har insett vilket fantastiskt landskap det här är. Både när det gäller kulturhistoria och människorna som bor och lever här, säger Åke Bonnier, som fyllde 60 år i december förra året.

**ÄVEN OM HAN** är stockholmare sedan födseln, så har han faktiskt en historisk koppling till Skara stift. Hans mormors morfar var prost i Borås och hans mormors morbror var präst i en församling i Lidköping. Hans religiösa bakgrund har beskrivits som brokig. Pappan tillhörde judiska församlingen, mamman Svenska kyrkan och mormodern den romersk-katolska kyrkan.

**SOM EN DEL** i den berömda Bonnier-familjen, vars koncern äger omkring 175 företag och inte minst

dominerar den svenska mediamarknaden som ägare av bland annat Dagens Nyheter, Expressen, TV4-gruppen och Dagens Industri, var karriären inom näringslivets absoluta toppskikt förstās redan utstakad för Åke Bonnier. Men han valde en annan väg. Efter konfirmationen väcktes intresset för att arbeta inom kyrkan och inte minst

med ungdomar. Så småningom funderade han på att utbilda sig till det som idag kallas församlingspedagog, men efter ytterligare funderingar och efter en direkt fråga från en vän, så bestämde han sig istället för att bli präst. Något förvånat tog hans föräldrar emot beskedet.

– Men samtidigt tyckte de väl att det lät intressant att läsa teologi. Det är ju humaniora och det stod högt i kurs i min familj. Och de trodde kanske inte riktigt att jag skulle ta det hela vägen och verkligen bli präst. Men det var ingen större dramatik kring mitt beslut, berättar Åke Bonnier, som aldrig tvekat eller tvivlat över om han gjorde rätt eller inte.

**1979 BÖRjade HAN** läsa teologi vid Uppsala universitet och han prästvigdes 1984. Sin första prästjänst fick han i Hägerstens församling. Via en tjänst som pastorsadjunkt i Lidingö

församling, där han sedan blev kyrkoadjunkt, komminister och kyrkoherde, var han från 2005 också kontraktsprost innan han 2006 utnämndes till domprost i Stockholm. Nu kan han blicka tillbaka på en lång och innehållsrik karriär och är samtidigt mitt uppe i det spännande uppdraget som det innebär att vara biskop i Sveriges äldsta stift med över 1000-åriga anor. Som biskop har han hela tiden haft en tydlig målbild.

– Mitt viktigaste budskap är att vi bygger en ▶

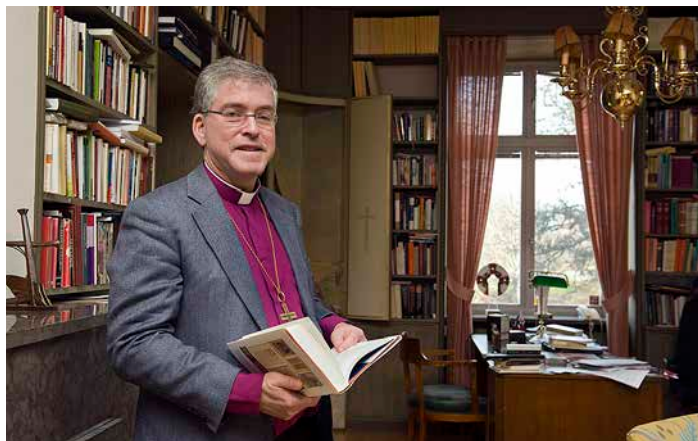
*elle*  
Gud är inte religiös.  
Gud är generös.



Den 9-14 oktober gästar Åke Bonnier Trollhättans Pastorat för den återkommande biskopsvisitationen.



Över huvud taget är det viktigt att våra medlemmar och alla medarbetare sträcker på ryggen och förstår att vi gör väldigt många bra saker.



Åke Bonnier har sedan 2012 lett Skara stift, som är ett av totalt tretton stift inom Svenska kyrkan. Skara stift firade sitt 1000-årsjubileum år 2014 och från biskopssätet i Skara vill han vara en inspiratör för samtliga 119 församlingar runt om i Västergötland.

kyrka tillsammans. Här finns inte plats för ett vi-och-dom-tänk och jag vill vara en inspiratör som stödjer alla de positiva processer som finns ute i våra pastorat och församlingar.

Att han genom arv tillhör Sveriges rikaste personer har förstas uppmärksammats både inom och utanför den kyrkliga kretsen.

– Men jag trodde nog att det skulle bli jobbigare än det blivit. Det enda jag önskar är att människor jag möter både privat och i min roll som biskop ska se mig för den jag är som människa.

Han försöker att hantera pengar så klokt som möjligt och konstatera att det ger valmöjligheter, inte minst möjlighet att stödja kyrkan i olika sammanhang.

**ÅKE BONNIER HAR** haft äran att vara med och assisterat både vid vigseln mellan kronprinsessan Victoria och Daniel Westling 2010 och vid prinsessan Estelles dop 2012. Han minns vigseln som mycket känslösam även för honom.

– Trots den enorma uppstån-

delsen runt om, så fanns där en väldig närvaro hos brudparet och väldigt mycket kärlek.

Åke Bonnier har alltid varit tydlig när det gäller alla människors lika värde och vikten av mångfald. Som domprost i Stockholm gjorde han tydliga markeringar kring bland annat Pride-festivalen och deklarerade att Gud inte skapar den heterosexuella människan, utan människan. Han deltog också aktivt under Kärlekens mässa i Domkyrkan.

**I SAMBAND MED** gudstjänsten i anslutning till riksmötets öppnande, då riksdagens arbetsår officiellt startar, bjöd han in en imam från en muslimsk församling och en judisk kantor för att understryka betydelsen av att verka sida vid sida, även om man har olika livsåskådning.

– I olika sammanhang har jag säkert uppfattats som kontroversiell och jag har fått en hel del arga reaktioner, men när det gäller den här typen av frågor så viker jag mig inte. Och när jag får reaktio-

ner blir jag bara ännu mer stärkt i min uppfattning. Är man trygg i sig själv behöver man inte känna en massa rädslor.

**ATT VARA BISKOP** är ett dygnet-runt-uppdrag och Åke Bonniers almanacka är minst i klass med om han skulle vigt sitt liv åt näringslivets toppskikt istället. Semestrarna planeras minst två år i förväg och han hade gärna sett att det funnits mer tid med att umgås med sin fru och parets två vuxna döttrar och deras familjer. Livspusslet tillåter inte det särskilt ofta och Kristina pendlar dessutom till Stockholm tre dagar i veckan för sitt jobb på Centrum för sällsynta diagnoser.

Sina syskon i Bonnier-familjen har han middagsträffar med varje halvår. Att flera av dem valt att gå ur Svenska kyrkan är inget som stör honom.

– Nej, absolut inte. Vi har en bra kontakt och det viktiga är att jag själv är stolt och glad för att vara en del av kyrkan. Över huvud taget är det viktigt att våra medlemmar och alla medarbetare sträcker på ryggen och förstår att vi gör väldigt många bra saker, säger Åke Bonnier.

**HAN SER FRAM** emot att 9–14 oktober besöka Trollhättans pastorat för den återkommande biskopsvisitationen, då han och flera av hans medarbetare på stiftskansliet möter personal, förtroendevalda och församlingsbor i Trollhättan och stämmer av verksamheten. Det är en omfattande procedur.

– Jag har själv varit kyrkoherde och församlingspräst och jag vet att det finns en anspänning inför en biskopsvisitation. Men för mig handlar det inte om att vara kontrollant, utan om att vi möts och diskuterar och reflekterar. Jag vill vara en lagspelar och det är alltid väldigt roligt att möta alla som jobbar ute i våra församlingar. Det sätter jag stort värde på. ♥

# MYSIGA MÅNADER i kyrkan

Under hösten startar flera verksamheter i kyrkor och samlingslokaler. Följ med och prova dans, häng på öppna förskolan, sjung i familjekören, fredagsmys på Skogshöjden och baka något maffigt i tårttävlingen.



## MUMSIGA OCH KUL MÖTEN I GÖTALUNDENS KYRKA

På fredagar äter vi tacos och på onsdagar mumsar vi våfflor, i Götalundens kyrka. På torsdagar är du som är mellan 6 och 13 år välkommen att ha kul med lek och pyssel och den 8 september är det Götalundens Dag med loppis och fika.

Datum:	Götalundens kyrka
Fredag kl 17.00–19.00	Tacokvällar. 14 september, 19 oktober, 16 november och 14 december. Anmälan till Maria Z, 076-117 53 38
Onsdagar kl 11.00–12.00	Våffelcafé för alla åldrar. Start den 5 september. Lek och sångstund för barnen.
Torsdagar kl 16.00–17.30	Torsdagsklubben för barn i förskoleklass t o m åk 7. Start den 6 september.
Lördag 8 sept kl 10.00–13.00	Loppis, lotterier, fika och aktiviteter för alla åldrar. Välkomna!



## SKOGSHÖJDEN FREDAGSMYS

Tre fredagskvällar i höst är reserverade för dig som går i årskurs 7–9. Det är bara att dyka upp och njuta av vår goda tacobuffé. Varje fredag har vi dessutom ett tema. Vi börjar med en smaskig tårtbakartävling den 5 oktober och följer upp det med en spelkväll 26 oktober. Sedan avslutar vi fredagstrippeln den 23 november med att bygga pepparkakshus.

Pingis, musik, pyssel och tävlingar har vi förstås alltid i bakfickan för dig som är sugen på det. Välkommen!

Datum:	Skogshöjdens kyrka
5 oktober kl 18.00–21.00	Tårtbakartävling
26 oktober kl 18.00–21.00	Spelkväll
23 november kl 18.00–21.00	Pepparkakshus
<i>Ingen kostnad</i>	

### SÖNDAGSSKOLA

Från 3 år

Lextorpskyrkan  
Söndagar kl 11.00

### KYRKHÄNG

6–13 år

Skogshöjdens kyrka  
Tisdagar kl 15–16.30

### ONSDAGSKLUBBEN

F-klass – åk 4

Lextorpskyrkan  
Onsdagar kl 16.30–18

### JUNIORER

åk 5–7

Lextorpskyrkan  
Torsdagar kl 16.30–18

### TORSDAGSKLUBBEN

F-klass – åk 7

Götalundens kyrka  
Torsdagar kl 16–17.30



START  
3 SEPT

## MUSIK OCH RYTMIK I FAMILJEKÖREN

<b>SKOGSHÖJDENS KYRKA</b>	
Måndagar kl 17.15–18.00	Musik och rytmik
Vid frågor kontakta:	Roos-Marie Oskarsson, 0520-47 29 61, roos-marie.oskarsson@svenskakyrkan.se

Måndag eftermiddag – tänk att få samlas med familjen kring musik en stund! Det gör vi i Familjekören. Musik och rytmik i en härlig blandning, frukt och andakt står på programmet. Familjekören riktar sig till barn 3–7 år tillsammans med förälder (eller annan vuxen). Vi sjunger välkända och nya sånger. Ibland medverkar barnen vid Små- och storagudstjänster och till advent blir det luciatåg. Vi ses i Skogshöjdens kyrka. Varmt välkomna!

### Rytmik, musik och massage för småbarn

Småbarnsrytmik 3–18 månader	Onsdagar kl 11–12.15. Kyrkans gård, Strömslund.
Småbarnsrytmik 6–18 månader	Tisdagar kl 10.30–12 med start den 4:e september, 8 gånger. Lextorpskyrkan.
Spädbarns- massage 2–6 månader	Startar under hösten, onsdagar. Lextorpskyrkan.
Musikleik 1 år–5 år	Tisdagar kl 16.30–18 med start den 2:a oktober, 5 gånger. Lextorpskyrkan.
För mer info och anmälan: 0520-47 29 00, trollhattans.forsamling@svenskakyrkan.se	

## PYSSEL OCH KUL!



13 SEP  
18 OKT  
22 OKT  
22 NOV

Messy Church är en gudstjänstid som innehåller mycket kreativitet för alla åldrar. Vi börjar med fruktfika. Sedan blir det pyssel på dagens tema, sång och en enklare gudstjänst. Vi avslutar med kvällsmat (lagad mat). För alla – med barnen i fokus. Ingen kostnad. Välkomna!

18 okt, 22 nov, kl 17–19	Götalundens kyrka
13 sept, kl 17–19 22 okt, kl 10–12	Kyrkans gård, Strömslund



15 SEPT  
5 OKT  
27 OKT  
10 NOV  
23 NOV

### MUSIKWORKSHOP MED HELENA OCH KIMMO

För dig i årskurs 7 och uppåt, som tycker om att sjunga eller spela instrument. Det här är ett kul tillfälle för dig som spelat ett tag och för dig som är nybörjare. Häng på, det svänger!

<b>MUSIKWORKSHOP</b>	
15 sept, 27 okt, 10 nov	Höstterminens lördagsträffar i Skogshöjdens kyrka.
5 okt, 23 nov Kl 17.00	Musik i Lextorpskyrkan – Afterwork.
För mer info, kontakta: Helena Cervin, 0520-47 29 82, helena.cervin@svenskakyrkan.se Kimmo Tuomaala, 0520-47 29 52, kimmo.tuomaala@svenskakyrkan.se	



Jumalanpalvelus sunnuntaisin klo 14.  
Torstai/lähetyskahvila to klo 13.  
Lue lisää [www.svenskakyrkan.se/trollhattan/suomeksi](http://www.svenskakyrkan.se/trollhattan/suomeksi)

På [svenskakyrkan.se/trollhattan](http://svenskakyrkan.se/trollhattan) eller på [facebook.com/svenskakyrkanrollhattan](https://facebook.com/svenskakyrkanrollhattan) hittar du allt som är på gång. Även i ttda och 7Dagar har vi återkommande information.



## VÄLKOMMEN TILL KYRKANS ÖPPNA FÖRSKOLA I TROLLHÄTTAN

Kyrkans öppna förskola är en populär mötesplats för alla föräldralediga mammor och pappor med sina barn i åldrarna 0–6 år. Kom och umgås!

Måndag	Kyrkans gård, Strömslund kl 10–13.30 (inkl soppa).
	Göotalundens kyrka, kl 10–12.
Onsdag	Göotalundens kyrka. Våffelcafé för alla åldrar, kl 11–12. Sångstund och lek för barnen.
Torsdag	Skogshöjdens kyrka kl 11–13. Barnvagnspromenad, avslutas med våfflor.
Fredag	Lextorpskyrkan, kl 10–12.
	Kyrkans gård, Skoftebyn, kl 10–12 (start 21 sept).
	Kyrkans gård, Strömslund, kl 10–12.

## BIBEL TILL ALLA SEXÅRINGAR

Under september och oktober kommer alla 6-åringarna i Trollhättans pastorat som är döpta eller har någon förälder som är medlem i Svenska kyrkan, att få en särskild inbjudan om att komma och få en Bibel för barn. Den innehåller många spännande berättelser och fina bilder som lockar till läsning. I inbjudan finns information om alla de gudstjänster och andra tillfällen som ni kan välja för hämtning. Välj den tid som passar familjen bäst!

Om ni har missat att hämta ut barnbibeln tidigare är det bara att kontakta expeditionen i Kyrkan hus, tel 0520-47 29 00.



Sjukhuskyrkans andaktsrum på NÄL är alltid öppet. Varje helgfri onsdag kl 16 hålls mäsas och gudstjänst alla söndagar kl 16.



## Sinnesro på måndagar

Under sju måndagar har du chansen att koppla av och ge dig själv lite extra kraft. Varje gång kan du välja mellan cirkeldans, där vi med enkla steg till medeltidsmusik både aktiverar oss och låter sinnena inspireras, eller höstens nyhet som är målning i mönster. Var med så många gånger du vill under hösten! Fika står alltid framdukat från kl 18.

KYRKANS HUS Drottninggatan 42		MÅNDAGAR KL 18.30–20
12 september	<b>HELIG DANS I CIRKEL</b>	
26 september	Enkla steg upprepas till tonerna av medeltida musik. Vi rensar tankarna och hittar kanske nya lösningar på gamla problem.	
10 oktober		
24 oktober		
7 november	<b>MÅLA I MÖNSTER</b>	
21 november	Vi målar färdiga mönster. I takt med att färgerna växer fram går vi ner i varv.	
5 december		
<b>Nyfiken på Sinnesro på måndagar, kontakta:</b> Ann Vesala 0520-47 29 54 ann.vesala@svenskakyrkan.se Anette Melander 0520-47 29 53 anette.melander@svenskakyrkan.se		
Ingen anmälan krävs, kom när du kan!		

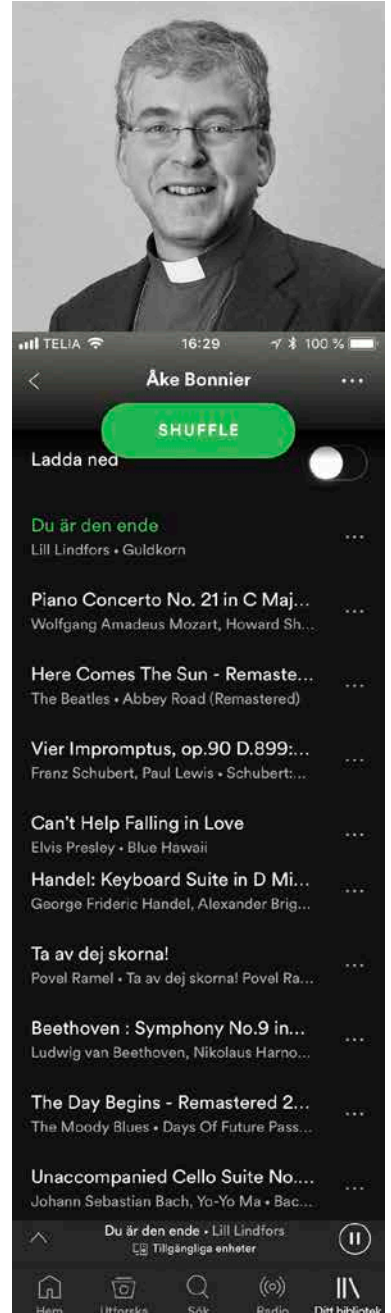
## sensus

Konserter, föredrag eller andra evenemang som Trollhättans pastorat anordnar sker i samarbete med studieförbundet Sensus.



## BISKOP BONNIERS BÄSTA BLANDBAND!

För Skara stifts biskop Åke Bonnier är kultur och musik en viktig del av vardagen. Han är en allätare och bjuder på smakprov på både Elvis och Bach.



# DET VÅRAS FÖR GRÄSVIKEN

Nästa år är det tänkt att dörrarna ska öppnas till en mer inkluderande och modern kurs- och lägergård.

**G**enom åren har Gräsviken gästats av otaliga konfirmander, företag, pensionärer och familjer. Nu är det dags för en rejäl uppfräschning.

- Lokalerna har inte renoverats sedan de invigdes sommaren 1980, så det är på tiden, säger Patrik Edvardsson, Fastighetschef inom Svenska Kyrkan.

Både förråd, sjöstuga och bastubyggnad ska renoveras och huvudbyggnaden ska dessutom byggas ut med hela 300 kvadratmeter. Antalet bäddar är oförändrat. Renoveringen görs främst för att förbättra tillgängligheten och arbetsmiljön i bland annat köket.

- Den största skillnaden blir en hiss som gör att personer med funk-

tionsnedsättning inte längre behöver ta sig runt byggnaden för att komma upp till den övre våningen. Köket kommer att rustas upp och bli större och personalen får bättre tillgång till dusch och ombyte.

I och med renoveringen kommer Gräsviken byta till reningsverk istället för sluten tank på avlopp och vatten, vilket är bättre ur miljösynpunkt. Det nya systemet minskar behovet av tömning vilket minskar den tunga trafiken till Gräsviken från 6-7 gånger per år till 1-2. Dessutom ska man se över belysningen som går från stora vägen in till huset vilket även gynnar de boende i området.

Renoveringsstarten är planerad till hösten och väntas vara klar nästa sommar. ♥

*elle*  
Lokalerna har inte renoverats sen det byggdes 1979 så det är på tiden.

**Svenska kyrkan**  
TROLLHÄTTAN

Du når Svenska kyrkan i Trollhättan på telefon 0520-47 29 00, trollhattans.forsamling@svenskakyrkan.se, svenskakyrkan.se/trollhattan och på Facebook. Kyrkogårdsförvaltningen: svenskakyrkan.se/trollhattan/kgf



Direktlänk till Spotify-listan finns på [svenskakyrkan.se/trollhattan](https://svenskakyrkan.se/trollhattan)  
Du kan också gå direkt till listan via QR-koden.